

Til: Helsedirektoratet
Saksnummer: 24/43738.
Att: Ann Kristin Herst Valen-Sendstad

28.09.2026

Høring - revisjon av kapittel 4 i Førerkortveileder om synsfeltutfall

Optikerbransjen takker for muligheten til å gi svar på høringen om endringene i førerkortveilederen. Vi svarer på høringen fordi de foreslåtte endringene har direkte betydning for hvordan synsfelt undersøkes, dokumenteres og vurderes i førerkortsaker. Optikere har en sentral rolle i dette arbeidet, og vi mener det er viktig at veilederen legger til rette for faglig forsvarlige, ensartede og etterprøvbare vurderinger. Samtidig bør veilederen være praktisk anvendbar og så langt som mulig teknologi- og instrumentnøytral.

Våre innspill kort oppsummert:

- Veilederen bør være teknologi- og instrumentnøytral og beskrive hvilke faglige og tekniske krav en undersøkelsesmetode må oppfylle, fremfor å være knyttet til bestemte programmer eller produsenter.
- Vi støtter de foreslåtte endringene i terskelverdier og økt adgang til individuell vurdering, samtidig som unntaksbestemmelsen fortsatt bør ha en tydelig ytre grense.
- Veilederen bør være praktisk anvendbar for helsepersonell og tydelig på hvordan undersøkelsesresultater skal vurderes og dokumenteres i førerkortsaker.

Kort om Optikerbransjen

Vi er bransjeforeningen for optiske virksomheter i Norge og representerer over 535 bedrifter, fra enkeltstående butikker til kjedene. Vi taler virksomhetenes sak og er den samlede stemmen for arbeidsgiversiden for optikere, et perspektiv som er avgjørende når rammevilkår, tilgang til kvalifisert kompetanse, organisering av tjenesten og kapasitet skal vurderes.

Optikerbransjen arbeider for at tjenester innen syns- og øyehelse av høy faglig kvalitet er tilgjengelig for befolkningen i hele landet, og for å øke kunnskapen i samfunnet om viktigheten av godt syn og god øyehelse. Optikere er autorisert helsepersonell med minimum en bachelorgrad.

1. Hva mener høringsinstansene om at Esterman foreslår videreført som undersøkelsesmetode for å avklare om helsekrav til synsfelt er oppfylt?

For å få avklart om det er utelukkende Esterman, eller om tilsvarende programmer kan benyttes som testmetode, var vi i kontakt med Helsedirektoratet i forkant av høringsfristen. De mente dette var en viktig problemstilling å få belyst, og vi ber om en tydelig presisering.

Optikerbransjen mener at veilederen i utgangspunktet bør være teknologinøytral. Det sentrale bør være hvilke faglige og tekniske krav en synsfeltundersøkelse må oppfylle for å kunne dokumentere om helsekravet er oppfylt, fremfor at undersøkelsen låses til ett bestemt instrument, program eller produsent.

Vi har ikke innvendinger mot at Esterman videreføres som en etablert metode, men mener det bør være adgang i veilederen til å benytte andre tilsvarende programmer som kan dokumenteres å være faglig tilsvarende. Dette kan eksempelvis være EDT eller andre validerte testoppsett.

Sverige har blant annet valgt en modell der Esterman-programmet er definert gjennom konkrete tekniske egenskaper, samtidig som det uttrykkelig åpnes for andre programmer som gir likverdig informasjon. Ved vurderingen av om et program er likverdig, legges det blant annet vekt på antall, plassering og spredning av testpunkter, testpunktens størrelse og lysintensitet, stimulusvarighet samt bakgrunnens egenskaper. Transportstyrelsen har også konkret vurdert Medmont M700 som likverdig med et Esterman-program¹².

Dette aktualiserer også spørsmålet om hvordan formuleringen «Esterman-programmet skal benyttes» skal forstås med hensyn til valg av instrument og programvare. Det bør fremgå tydelig om direktoratet mener at «Esterman» her viser til et bestemt produsentdefinert program, eller til en testmetodikk/testprotokoll som kan gjennomføres på ulike instrumenter.

Dersom sistnevnte er hensikten, bør veilederen angi hvilke faglige og tekniske kriterier som må være oppfylt for at en undersøkelse skal kunne anses som tilsvarende. Kravene bør være utformet slik at nye eller alternative metoder kan tas i bruk når de dokumenterer synsfeltet på en faglig forsvarlig, sammenlignbar og etterprøvbart måte, uten at veilederen må revideres som følge av teknologisk utvikling.

2. Hva mener høringsinstansene om et alternativ der Esterman og EDT sidestilles som metoder for undersøkelse av synsfelt i førerkortsaker?

Optikerbransjen er positive til at Esterman og EDT kan sidestilles, men mener prinsipielt at veilederen ikke bør begrenses til kun disse to navngitte metodene og viser til svar på spørsmål 1.

Samtidig er det avgjørende at teknologinøytralitet ikke går på bekostning av likebehandling, kvalitet og etterprøvbarehet. En ordning med flere mulige undersøkelsesmetoder forutsetter derfor tydelige kriterier for hva metodene skal måle, hvilke kvalitetskrav som skal gjelde, og hvordan resultatene skal vurderes opp mot helsekravet. Veilederen bør etter vårt syn beskrive slike funksjonelle og kvalitetsmessige krav. Det vil gi rom for faglig og teknologisk utvikling, samtidig som helsepersonell får et klart og ensartet grunnlag for vurdering av førerkortsaker.

3. Hva mener høringsinstansene om at grensen for antall ikke-sette punkter ved synsfeltundersøkelse endres?

Optikerbransjen er positive til den foreslåtte endringen i grensen for antall ikke-sette punkter og støtter de foreslåtte terskelverdiene, gitt den informasjonen som fremkommer av høringen. Men vi skulle gjerne ha sett de faglige vurderingene som danner grunnlaget for endringen.

¹ Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (TSFS 2010:125) om medicinska krav för innehav av körkort m.m. (konsoliderad elektronisk utgåva)

² Webbinarium om trafikmedisin 2026-05-07 - Transportstyrelsen

4. Hva mener høringsinstansene om at det åpnes for økt bruk av unntaksbestemmelsen basert på de foreslåtte kriteriene?

Optikerbransjen støtter at det åpnes for økt bruk av unntaksbestemmelsen og dermed større adgang til individuell vurdering i tilfeller der de ordinære helsekravene til synsfelt ikke er oppfylt. Samtidig støtter vi at det fortsatt angis en tydelig ytre grense for når unntaksbestemmelsen som hovedregel ikke skal anvendes. Unntaksbestemmelsen bør fungere som en sikkerhetsventil for særlige tilfeller, og ikke utvikles til en parallell standardordning for alle som ikke oppfyller de ordinære synsfeltkravene. En tydelig avgrensning er viktig for forutsigbarhet og mest mulig ensartet praksis. Vi mener samtidig at den faglige begrunnelsen for den valgte avgrensningen bør fremgå tydelig.

Det er noe uklart om det vil kreves andre former for tester dersom pasientene har utfall rett over den nye terskelverdien. Dersom unntaksbestemmelsen viser seg å ikke være reell på grunn av økt krav til kontrastsensitivitet, vil dette ikke være i tråd med intensjonen.

Dette er vanskelig å gi ett godt svar på, ettersom den faglige vurderingen ikke er fremlagt i forbindelse med høringen. Dersom det er faglig begrunnet at kontrastsyn er viktig for trafikk sikkerhet, bør det da inn i en standardisert synsattest for førerkort.

5. Er foreslått ordlyd i veilederen praktisk anvendbar?

Optikerbransjen vurderer i hovedsak den foreslåtte ordlyden som praktisk anvendbar, men mener klarheten knyttet til formuleringen «Esterman-programmet skal benyttes» må avklares.

For helsepersonell som skal utføre synsfeltundersøkelser, må det fremgå tydelig hvilke faglige og tekniske krav undersøkelsen skal oppfylle, og dermed hvilke instrumenter og testoppsett som kan benyttes. Dette er nødvendig både for praktisk anvendbarhet og for å sikre ensartet praksis. Med denne presiseringen, og for øvrig med merknadene til spørsmålene ovenfor, vurderer vi veilederen som praktisk anvendbar.

Øvrige merknader

Optikerbransjen mener arbeidsgruppen som har vært benyttet i arbeidet med revisjonen, har hatt en for snever sammensetning. Vi registrerer at arbeidsgruppen har bestått av øyeleger og optikere. Dette sikrer viktig synsfaglig kompetanse, men problemstillingene som behandles berører også trafikk sikkerhet, mobilitet, rettssikkerhet og betydelige konsekvenser for personer som risikerer å miste føreretten.

Vi mener derfor det hadde vært en styrke om pasient- og brukerorganisasjoner og relevante fagmiljøer innen trafikk sikkerhet hadde vært representert i arbeidsgruppen. En bredere sammensetning ville gitt flere relevante perspektiver inn i arbeidet allerede før høringsfasen og bidratt til en mer helhetlig vurdering av balansen mellom trafikk sikkerhet og den enkeltes mobilitet og rettssikkerhet. Vi anbefaler at slike miljøer involveres mer direkte i det videre arbeidet med veilederen.

Konsekvenser av de foreslåtte endringene

Helsedirektoratet legger til grunn at de foreslåtte endringene samlet vil innebære at flere personer med synsfeltutfall oppfyller helsekravet, og at flere av dem som ikke oppfyller kravet, kan bli vurdert etter unntaksbestemmelsen. Formålet med endringene i unntaksbestemmelsen er samtidig å gi større rom for individuelle vurderinger.

Optikerbransjen støtter denne intensjonen, men mener det vil være nyttig å få belyst nærmere hvilken praktisk effekt endringene forventes å få. Vi ber derfor om at det synliggjøres hvilket kunnskapsgrunnlag som ligger til grunn for forventningen om at flere vil oppfylle helsekravet eller kunne vurderes etter unntaksbestemmelsen, og om mulig hvor mange saker som antas å bli berørt.

Tina Alvær
Daglig leder
Optikerbransjen

Kilder

[Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(TSFS 2010:125\) om medicinska krav för innehav av körkort m.m. \(konsoliderad elektronisk utgåva\)](#)
[Webbinarium om trafikmedicin 2026-05-07 - Transportstyrelsen](#)